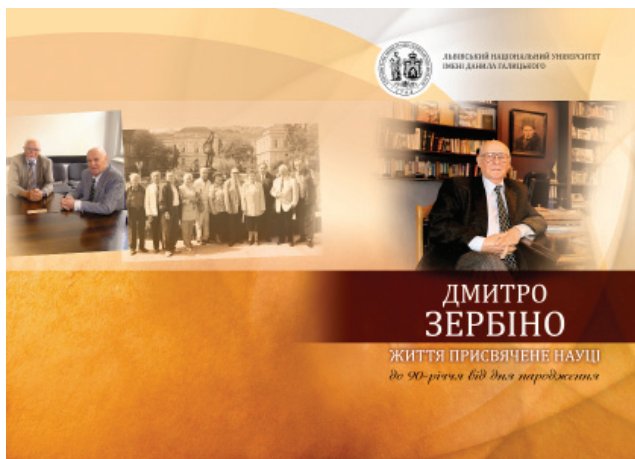

**ДМИТРО ЗЕРБІНО – ЖИТТЯ, ПРИСВЯЧЕНЕ НАУЦІ
(ДО 90-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ) / УКЛАДАЧІ:
О.П. МАЛЮК, Н.М. БРОДС, М.С. НАДРАГА, С.В. ВАСІЛЬЄВА,
О.М. КРІЛЬ; НАУКОВИЙ РЕДАКТОР А.В. МАГЛЬОВАНИЙ;
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО. – ЛЬВІВ, 2017. – 184 с.**

У 2017 р. у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького вийшла книга «Дмитро Зербіно – життя, присвячене науці (до 90-річчя від дня народження)» – укладачі О.П. Малюк, Н.М. Бродс, М.С. Надрага, С.В. Васильєва, О.М. Кріль, за науковою редакцією А.В. Магльованого. Книга присвячена 90-річчю від дня народження видатного клінічного патолога, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, члена Міжнародної академії патології (США), академіка Національної академії медичних наук України, члена-кореспондента Національної академії наук України Дмитра Деонисовича Зербіно.

В усіх розділах видання описано наукову працю ювіляра. Розділ «Життєвий шлях, науково-педагогічна та організаторська діяльність Дмитра Зербіно» дає змогу ознайомитись з головними датами наукового становлення академіка. Дмитро Деонисович Зербіно народився 10 березня 1926 р. у Луганську в сім'ї лікаря-хірурга. У 1950 р. закінчив Чернівецький медичний інститут і тривалий час працював у ньому. Був старшим лаборантом, асистентом кафедри топографічної анатомії та оперативної хірургії. Крім того, працював хірургом у клініці, яка діяла на кафедрі. У 1956 р., після захисту кандидатської дисертації, перейшов на кафедру патологічної анатомії, де пройшов шлях від асистента до професора.

У 1966 р. Д.Д. Зербіно обрали завідувачем кафедри патологічної анатомії одного з найстаріших навчальних закладів в Україні – Львівського медичного інституту (сьогодні – Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького – ЛНМУ). З 1896 р., від часу заснування кафедри, її керівниками були відомі патологи – професори А. Обжут (1896-1910), З. Дмоховський (1910-1919), В. Новицький (1920-1941), а після війни, з 1945 р. – доктори медичних наук, професори М.В. Войно-Ясенецький (1945-1952) та Є.Г. Пальчевський (1952-1966). Очоливши кафедру, Дмитро Деонисович не зрадив традиціям і продовжив славний шлях своїх попередників. Завдяки його невтомній праці, організаторському таланту, вмінню побачити нове та перспективне в науці помітно активізувалися усі напрями діяльності кафедри і насамперед наукові дослідження. Д.Д. Зербіно завідував кафедрою майже 35 років (з 1966 до 2000), потім очолював Інститут клінічної патології ЛНМУ (2000-2013), а з 2013 р. є директором Музею хвороб людини в Університеті, який має статус об'єкта національного надбання.

Значна частина книги – це розділи, які присвячені науковій діяльності Д.Д. Зербіно. Особливо ретельно опрацьовано здобуток Д.Д. Зербіно у розділі «Хронологічний показник праць Д. Зербіно та його співавторів», що дає змогу і читачеві, і науковцю не лише скористатися опрацьованим матеріалом, а й глибше осягнути наукові надбання, адже і сьогодні академік Дмитро Деонисович Зербіно продовжує своє віддане служіння на ниві науки. Зокрема, у науковій роботі Д.Д. Зербіно, присвяченій проблемам клінічної патології, домінують чотири основні

напрями: дослідження патології лімфатичної системи й ультраструктури лімфо- і гемомікроциркуляторних шляхів; васкуліти і ангіопатії; вивчення патології аорти; проблеми екологічної патології людини. Дмитро Деонисович – автор-творець нового розділу патологічної анатомії – патоморфології лімфатичної системи. Він дослідив значення лімфатичної системи в ряді загальнопатологічних явищ (набряки, дистрофії, склероз); уперше обґрунтував теорію її недостатності на підставі патоморфологічних змін; детально вивчив патологічну анатомію слоновості (хронічної лімфедми); дав визначення резорбтивної, бар'єрно-елімітивної та транспортно-елімітивної функцій лімфатичної системи. Сформував принципово нові уявлення щодо шляхів і механізмів лімфогенного і гематогенного метастазування раку, а також про наслідки блокади лімфатичних шляхів пухлинними клітинами. Д.Д. Зербіно відкрив нові феномени й явища в патології лімфатичної системи: старечі зміни та варикоз судин, лімфо-венозні шунти, резорбцію лімфокапілярами пошкоджених ультраструктурних елементів кісток. Він уперше детально описав процеси регенерації лімфатичних капілярів і карцинозу лімфатичних судин. Завершенням цього циклу досліджень стала фундаментальна монографія «Общая патология лимфатической системы» (1974), а також розділи з цієї теми у численних підручниках для вищої школи.

Інший напрям досліджень Д.Д. Зербіно пов'язаний з вивченням однієї з патологій гемомікроциркуляції – синдрому дисемінованого внутрішньосудинного згортання (ДВЗ) крові. Було розроблено спеціальну методичку його діагностики. Результати наукових пошуків відображено в монографії «Патологическая анатомия синдрома диссеминированного внутрисосудистого свертывания крови» (1983; у співавторстві з Л.Л. Лукасевич).

Дмитро Деонисович займається складними й актуальними проблемами у науці, зокрема малорозробленою проблемою – патології судин неатеросклеротичного генезу – васкуліти й ангіопатії. У підсумку було висунуто концепцію про етіологічну роль ксенобіотиків (чужорідних хімічних речовин) у розвитку уражень судин. Підґрунтям для неї стали нові важливі факти, розкриті Д.Д. Зербіно: роль професії та професійного маршруту в розвитку системного артеріїту, облітеруючого ендартеріїту, неспецифічного аортоартеріїту. Підсумком цих досліджень є монографія «Васкулиты и ангиопатии» (1977), а також збірник матеріалів, на той час, Всесоюзного симпозиуму «Васкулиты, ангиопатии, ангиодисплазии» (1983), виданий за редакцією Д.Д. Зербіно. Д.Д. Зербіно зробив вагомий внесок у дослідження екологічної патології людини. Вивчаючи ураження судин нез'ясованого генезу, йому та його учням вдалося вперше визначити етіологію низки васкулітів, у генезі яких мають значення, а часом відіграють вирішальну роль, ксенобіотики (і особливо – важкі метали). Вагомі наукові здобутки в цьому напрямі узагальнено в монографіях «Антропогенные экологические катастрофы» (1991), «Чернівецька хімічна хвороба: нове екологічне захворювання?» (1998), «Экологические катастрофы: вина человека?» (2005; обидві – у співавторстві з А.М. Сердюком) і циклі з 43 ґрунтовних статей, опублікованих у журналі «Мистецтво лікування» впродовж п'яти років (2010-2014). Вивчаючи проблеми серцево-судинної патології, Дмитро Деонисович об'єднав навколо себе когорту патологів і клініцистів Києва (В.П. Захарова, О.С. Гавриш, Л.Ф. Конопльова, П.І. Черв'як), Львова (Ю.О. Поспішіль, Ю.Г. Кияк, Є.В. Плешанов, Т.М. Соломенчук), Чернівців (П.О. Мельник, Т.Л. Томусяк), Івано-Франківська (Б.В. Шутка, М.М. Багрій), Тернополя (Ю.Ф. Вікалюк, І.К. Лойко), Хмельницького (І.М. Дмитрук). Частина учнів-послідовників – за кордоном (Л.Л. Лукасевич, Л.Н. Резник, США; Д.Ф. Ердманіс, Німеччина; В.І. Максимів, Канада; О.Б. Штабський, М.О. Ляпіс, Ізраїль). Усі вони захистили дисертації під його керівництвом. Сьогодні це об'єднання фахівців офіційно називають науковою школою Д.Д. Зербіно. Дмитро Деонисович із захопленням працює з людьми, які по-справжньому цікавляться наукою, і не лише з патологоанатомами, а й кардіологами та судинними хірургами, імунологами, онкологами, дерматологами, судовими медиками. На його загальному «рахунку» 75 вихованців-послідовників – кандидатів і докторів наук. Свої дослідження Д.Д. Зербіно присвячує не лише суто професійним проблемам. Як обдарована особистість, Дмитро Деонисович досліджує багато інших явищ. Зокрема, значення науки в житті суспільства, феномен наукової школи і роль лідера в її створенні. Цьому присвячені дві його монографії – «Наукова школа як феномен» (1994) і «Наукова школа: лідер і учні» (2001). У них висвітлено непрості проблеми «народження», «життя» та «смерті» наукової школи; роль лідера у її становленні; складових наукової творчості; відносин науки і влади.

Книга містить публіцистичні статті та інтерв'ю, рецензії та відгуки на наукові праці, публікації про академіка Д.Д. Зербіно. Значний обсяг книги – це добре підібрані фотоматеріали та фотоілюстрації, які дають змогу читачеві наочно ознайомитись із середовищем науковців, вчених, близькими людьми ювіляра й усвідомити опрацьований упорядниками матеріал.

Рецензована книга – це посібник, який потрібний молодим науковцям, студентам і лікарям, усім небайдужим і зацікавленим розвитком та становленням медичної науки й освіти в Україні.

Борис Зіменковський
*професор, д.ф.н., дійсний член НТШ,
академік НАМН України*

Володимир Гриновець
доцент, к.м.н., член НТШ